

*Els equipaments, el municipi i l'esport a la vida quotidiana**

Núria Puig, Alain Bourdin, Lluís Millet (1)

Actualment el professor d'Educació Física s'ha d'enfrontar als problemes de l'esport en el municipi. Abans el seu àmbit principal de treball era l'escola. Ara, en canvi, també se li demana donar resposta als problemes de l'esport dins l'àmbit municipal.

En aquest nou medi es veu obligat a mirar l'esport des d'un altra perspectiva que consisteix en situar-lo a l'interior d'una problemàtica més extensa que no pas l'exclusivament esportiva.

Els equipaments ocupen un dels llocs centrals en les seves preocupacions. Encara que siguin subvencionats per l'Estat (Consejo Superior de Deportes, Direcció General de l'Esport, Diputacions...) el municipi és qui assoleix la responsabilitat de construir-los. I cal que ho faci molt bé doncs, per la majoria dels ciutadans, les millores en aquest sector són representatives de l'eficàcia del consell municipal. Els equipaments esdevenen un dels indicadors principals per jutjar els resultats de la política esportiva municipal.

Al nostre entendre, però, la reflexió sobre aquest tema és molt limitada. Quan se'n parla és per referir-se a la calefacció de les piscines, la qualitat dels materials, les normes de seguretat... característiques tècniques, en definitiva. Tot i que ens sembla indispensable tractar aquestes qüestions, les creiem insuficients per entendre la problemàtica general dels equipaments esportius.

Tots els que tenen una certa experiència en aquest sector estaran d'acord amb nosaltres per dir que, abans de plantejar-se qüestions tècniques, cal tenir-ne en compte d'altres. Els aspectes financers, per exemple, no poden decidir-se sense analitzar el conjunt del pressupost municipal. També hi ha qüestions urbanístiques: la reserva de terrenys, el coneixement del pla parcial d'ordenació... I, finalment, les preferències de la població, les possibilitats d'accés, la freqüentació... també són dades sociològiques necessàries per a la concepció d'un nou equipament.

Definir una política d'equipa-

ments esportius exigeix el coneixement de diverses disciplines perquè formen part de la vida social la qual és molt complexe.

Molta gent està d'acord amb aquesta idea. Tanmateix, quan emprenen accions concretes no saben com aplicar-la. És per aquest motiu que nosaltres considerem insuficient la reflexió sobre els equipaments esportius.

En general, la planificació d'aquests equipaments no va més enllà del càlcul dels "m² necessaris per habitant". Això es fonamenta en la idea de que les necessitats de la població són homogènies. En canvi, totes les recerques mostren que és molt difícil quantificar i definir les necessitats socials. Pensem, només amb la diferència que sempre hi ha entre les aspiracions i els comportaments reals d'una població. Molt sovint, desitja posseir allò que li és presentat a la televisió. En canvi, quan la seva demanda ha estat satisfeta constatem que deixa de banda l'objecte de la seva reivindicació.

*Aquest article fou publicat per primera vegada en francès a: *Revue d'E.P.S.*, (176), juliol-agost 1982, pp. 24-28.

(1) —Núria Puig: Doctor en Sociologia, és professora a l'Institut Nacional d'Educació Física d'Esplugues de Llobregat (Barcelona) i "Chargée d'études" a l'"Association Universitaire pour la Sociologie Appliquée" (A.U.S.A.) de Tours.

—Alain Bourdin: "Docteur es Lettres" és professor a la Universitat "François Rabelais" de Tours i és president de l'A.U.S.A.

—Lluís Millet: arquitecte-urbanista, exerceix aquesta professió i dona classes a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona.

Per aquests motius creiem que cal ésser prudents en la utilització dels estàndars. Pel fet de donar els "m² necessaris" a cada habitant no necessàriament farem una política d'equipaments esportius al servei de tots: el medi ambient serà, sens dubte, millorat però cal demanar-se, també, com serà utilitzat. I el que encara és més inquietant és que es tracta d'un procediment tecnocràtic que amaga admirablement el lloc ocupat pels equipaments esportius en la dinàmica de les relacions socials de producció.

El que proposem és un altre camí per esclarir les realitats que convergeixen en els equipaments esportius i esbrinar, a continuació, altres modalitats d'intervenció en aquest sector.

Sortim al carrer i mirem d'un altra manera els equipaments esportius que ens envolten.

La pràctica dels equipaments esportius depèn del mode de vida

Una primera dada ens crida l'atenció: les persones tenen comportaments diferents a l'interior d'estructures similars. Les nostres recerques ens han conduït a observar que l'ús dels equipaments esportius no és homogeni (1) en aquests llocs —un més de la vida quotidiana— "no deixem el mode de vida als vestuaris". Pensem, per exemple, aquest grup d'immigrants que malgrat l'accés gratuït a les instal·lacions no hi van, o les dones que, pels efectes de la seva socialització (la casa, els fills,...), se senten tímides i poc atraïdes per instal·lacions bàsicament concebudes a partir d'un model esportiu masculí.

En els equipaments privats d'elevada categoria social l'ús es caracteritza per una transgressió dels espais esportius. En realitat, aquests llocs són molt freqüentats perquè hi ha una vida social en la seva globalitat. És tan important jugar al tennis com parlar de negocis, trobar els amics, fer un bridge...

El rendiment de les instal·lacions és molt elevat i no es donen problemes d'animació. L'homogeneïtat social és molt gran la qual cosa ha estat considerada com una de les raons principals de la intensitat de la freqüentació. Afavoreix l'autogestió, l'autoregulació del grup (2) de tal manera que els obstacles deguts a la mobilitat espacial i la manca de temps lliure han estat superats. El club pot trobar-se lluny de casa dels socis però aquests hi segueixen anant perquè el benestar que troben compensa ampliament el seu esforç. El que fan és convertir la freqüentació del club en una de les seves principals activitats de lleure.

Aquesta modalitat d'ús no és exclusiva de les classes socials més elevades. La trobem en d'altres medis sempre i quan es doni una certa homogeneïtat social entre els usuaris i que se sentin més o menys identificats amb l'espai que freqüenten (3).

Un altre perfil d'ús, molt més especialitzat, exigeix una certa animació. Observem, per exemple, els equipaments esportius públics de la majoria dels municipis francesos (4). La demanda és tan gran que per poder oferir aquests espais a tota la població cal establir uns horaris molt estrictes i rígids. Cada usuari és classificat d'acord amb l'ordre de prioritats. En general, quan ha acabat de practicar, prefereix anar a trobar els seus companys fora dels conjunts esportius, especialment els cafès pel que fa

als homes adults. Hi ha moltes dificultats per arribar a convertir aquests indrets en llocs de la vida comunitària. I si hi ha bons resultats és gràcies a uns esforços molt grans fets en matèria d'animació.

Tot això ens fa veure com la pràctica dels equipaments esportius no es pot aïllar dels comportaments de la població perquè està sotmesa als mateixos condicionaments. Integrar l'hàbit esportiu dins del mode de vida resulta d'una certa capacitat per gestionar el temps, saber preveure i controlar els codis culturals lligats a l'esport (5). Per fer això capital econòmic i capital cultural han d'assolir cert nivell i combinar-se d'una manera determinada (6).

Flavors lluny de pensar que totes les classes socials accediran de manera homogènia als equipaments posats a la seva disposició, el planificador ha de tenir en compte que es trobarà amb les heterogeneïtats que acabem d'esmentar i amb moltes d'altres.

L'esport és com la vida, quotidiana

A Barcelona, alguns clubs esportius, que juguen un paper important en els barris pròxims del mar, organitzen, des de fa bastant de temps i amb èxit, campionats de "tacatà". Quasi bé sempre a la platja, nombrosos equips, de dos participants cada un, s'enfronten amb d'altres en un divertit joc barreja d'un tennis poc convencional (la pilota que ha de ser vella per anar bé, es pica amb la mà i no pot tocar a terra) i d'un voleibol igualment anàrquic (pel que fa a la red). En els barris de l'interior de la

(1) PUIG (Núria): *Les équipements sportifs et les rapports sociaux*. These pour le doctorat de IIIème cycle. Université de Paris VII, Paris, Octobre 1980.

(2) CENTRE DE REALISATIONS ET D'ETUDES POUR LA PLANIFICATION, L'AMENAGEMENT ET L'HABITAT (C.R.E.P.A.H.). *La pratique sportive dans l'habitat social. Recherche sur les conditions sociologiques, institutionnelles et techniques d'un meilleur usage pour les sports des espaces et des équipements collectifs dans l'habitat social*. Recerca realitzada per Jean Paul Leroy.

Florence Deve, Michel Fiant i Antoine Haumont. Paris, 1978, p. 37 i 39.

(3) Respecte la identificació a un territori vegeu: PELLEGRINO (P); ALBERT (G); CASTELLA (C). Transformation de l'espace et identité culturelle: l'échelle régionale (présentation de l'objet d'une recherche). in *Espaces et Sociétés*, (30-31), juliol-desembre, 1979, pp. 157-182.

(4) La problemàtica que s'ha observat en els municipis catalans es similar (nota del trad.).

(5) HAUMONT (A). L'évolution des comportements et des attitudes de la population française a propos des activités physiques et sportives. in *ASSANIMAT. Actes du colloque*. Colloque National sur les activités physiques et sportives, éléments d'une politique sociale. Bombannes, 3-5 octobre 1979, pp. 103-111. Existeix una traducció al castellà en el Departament de Ciències Socials de l'Institut Nacional d'Educació Física d'Esplugues de Llobregat (Barcelona).

(6) El conjunt dels treballs de Christian Pociello es significatiu respecte aquesta qüestió. Vegeu, especialment: POCIELLO (Christian). *Sports et Société* Paris, Vigot, 1981.

ciutat, algunes plaçes són ocupades, sobretot els dies de festa i els vespres quan és clar, per la pràctica d'esports variats. En general, es comença a jugar a futbol però desseguida els condicionaments de l'entorn (dimensions diferents, nens petits que juguen...) acaben per imposar d'altres regles que només coneix el grup implicat i que seran canviades en qualsevol moment.

Al nostre entendre, aquests exemples permeten de caracteritzar l'esport com a pràctica quotidiana. Això vol dir.

1.— Utilització d'un espai obert i sense equipaments; 2.— La pràctica no depèn d'un pressupost de funcionament específic com és el cas dels equipaments convencionals; i 3.— No hi ha referència a un sistema de normes.

El tercer punt mereix ésser analitzat amb una mica més de detall. Queda clar que els sistemes de normes (en el nostre cas les que regeixen la pràctica de l'esport) són divulgats a tots els camps de la vida social. Les normes de la pràctica esportiva són trameses pels mitjans de comunicació, pels practicants, pels ensenyants... i, per tant, no poden existir exclusivament en els equipaments esportius. Tanmateix, menys l'esport es desenvolupa en un medi institucionalitzat, més possibilitats té d'escapar al sistema de normes dominants.

Es així que pel "tacatà", per exemple, no hi ha una classificació jeràrquica d'entrada. Hi ha una classificació internacional d'aquesta pràctica?. Podria arribar a existir. El que per ara compte, però, és la seva existència al marge de les estructures oficials de l'esport. Passa el mateix amb les altres activitats espontànies de les quals hem parlat. Les normes

esportives hi són menys vigents i els individus no estan tan preocupats per la legitimitat de les seves pràctiques.

L'esport com a pràctica quotidiana ens crida l'atenció perquè, a més de les característiques que li hem atribuït, els grups socials que el practiquen són sovint absents dels equipaments convencionals. Pensem — entre d'altres — amb els fills dels immigrants àrabs a França que prefereixen jugar a futbol al carrer enlloc de fer-ho en un camp especialment adaptat per aquest esport. O, encara, en aquestes noies joves que no tenen costum de desplaçar-se als equipaments esportius però que s'apunten amb facilitat a un partit de voleibol organitzat per una colla d'amics al mig d'una plaça del barri de Gràcia a Barcelona.

Podem dir que la pràctica de l'esport entesa com una "quotidianeïtat", afavoreix l'apropiació de l'espai per part de grups que no se senten atraïduts pels equipaments tradicionals?.

L'equipament: un espai que ens apropiem

En realitat l'apropiació planteja tants problemes quan analitzem els equipaments esportius com quan ho fem pel cas de l'habitatge.

Hem vist com alguns modes de vida integren millor que d'altres la pràctica esportiva i la freqüentació dels equipaments esportius. Tanmateix, fins i tot quan les condicions favorables són creades, l'apropiació no té perquè existir, si més no per tothom. Ens trobem davant d'un fenomen diferencial que ens remeteix als grans mecanismes de la segregació social.

Apropiar-se un espai és sentir-se'l com seu, formant part del conjunt

d'altres espais a l'interior dels que duem a terme la nostra activitat quotidiana.

Cada grup social, cada individu, és portador d'una lògica d'apropiació. Alguns desitjaran conquerir el centre, "invadir el terreny", comportar-se com si estiguessin en un escenari de teatre; d'altres ocuparan els racons, es fabricaran "gàbies". Si uns desitjaran respectar les normes establertes, d'altres seran subversius, la qual cosa no vol dir ésser malintencionats. El que compte és saber com s'exerceix aquesta lògica d'apropiació:

— Troba les condicions favorables per afirmar-se?

— Quina és la intensitat del desig d'apropiar-se un espai enfront de les dificultats que sorgeixen per fer-ho?.

Sembla ser que el mode d'apropiació més freqüent en els equipaments esportius convencionals — i sobretot els públics — és el que legitima el model esportiu dominant. Ésser legítim vol dir tenir menys impediments per expressar-se, reproduir els esquemes culturals dominants, no ésser una font de conflictes, no posar en perill el funcionament de la societat, en definitiva.

Un grup que actua en contra de les normes establertes (jugar a futbol en un terreny de tennis, nedar en diagonal, canviar les regles en un partit de bàsquetbol) té més dificultats per apropiarse un espai que ha estat concebut per a ésser utilitzat d'una sola manera. Llavors, pot no insistir (petita intensitat del desig d'apropiació) i marxar enllà a on el seu tipus de pràctica serà acceptat. Com a prova tenim els nombrosos intercanvis que es produeixen entre els joves dels grans conjunts de cases de pisos que solen reunir-se en els forats de les escales, llocs a on "la gent com cal" no s'atura (7).

(7) Per tot el que fa l'apropiació vegeu: Haumont (N). *Les pabillonnaires. Etude psychosociologique d'un mode d'habitat*. Paris, Centre de Recherche d'Urbanisme, 1966.
REMY (J): VOYE (L). *Ville, ordre, violence*. Paris, Presses Universitaires de France, 1981.

A partir del moment que tractem els comportaments davant els equipaments esportius posant en dubte la homogeneïtat de les necessitats veiem que, més enllà de la reproducció dels valors culturals dominats, els de l'esport de competició, del rendiment... hi ha d'altres usos "marginals". Aquests no són recollits en la representació de l'espai que tenen els planificadors els quals —la majoria de vegades— llegeixen el territori a partir dels equipaments legitimats oficialment.

L'emergència dels equipaments públics

Les poques recerques existents sobre aquest tema ens mostren que l'aparició dels equipaments esportius finançats pels poders públics (Ajuntaments, Diputació, "Consejo Superior de Deportes"...) comencen a partir d'un cert grau del desenvolupament econòmic i urbà (8).

Veiem, per exemple, que a la regió de París és al final de la dècada dels 60 que té lloc una àmplia campanya de construcció d'instal·lacions esportives municipals subvencionades pels ajuntaments i el Ministeri de l'Esport. A més, durant la mateixa època, trobem quantitat d'altres iniciatives oficials (decrets, comissions...) que van creant el marc institucional per poder actuar (9). Si bé en els municipis gestionats pel Partit Comunista Francès o el Partit Socialista la construcció d'instal·lacions ja es preveia des de ben abans, no és fins als anys de que parlem que d'altres necessitats considerades com a prioritàries han estat satisfetes i que el govern central afavoreix les iniciati-

ves d'aquests equips municipals. En la resta de municipis els organismes públics no es responsabilitzen del sector esportiu —si més no d'una manera sistemàtica— fins l'època esmentada.

Aquestes dades semblen confirmar-se quan analitzem el cas de Catalunya i el de l'Estat Espanyol en general. Es curiós constatar que hi observem el mateix procés encara que amb certs anys de retràs. Efectivament, a partir dels anys 70, el conjunt d'ajuntaments (no democràtics sinó directament anomenats pel govern franquista) duen a terme un gran esforç (la qual cosa no vol dir que sigui racional i suficient) per condicionar equipaments esportius. La Delegació Nacional de Deportes recolza finançament aquestes iniciatives (10).

Aquestes concordàncies en el temps respecte l'aparició d'uns equipaments, qualitativament diferents dels clubs privats o dels terrenys no convencionals condicionats per una colla d'amics per poder practicar algun esport, ens obliguen a reflexionar sobre el seu significat. Sempre en el terreny d'una teorització inacabada podem dir que aquesta mena d'equipaments apareixen quan el desenvolupament urbà dona lloc a la desaparició dels espais per les activitats del lleure en benefici de l'espai de les indústries, les autopistes, les immobiliàries, els parkings... Naturalment aquesta evolució urbana és el resultat d'un conjunt de transformacions en l'esfera productiva. I és precisament en aquest moment que l'Estat duu a terme una sèrie d'accions destinades a reservar els pocs espais que queden. Partint dels anàlisis fets per Manuel Castells direm que es tracta d'una política **d'integració ideològica**. Es a dir, quan l'espai es racionalitza progres-

sivament en funció de l'acumulació de beneficis i els espais tradicionalment ocupats pel lleure de les comunitats (places, carrers, rius, descampats...) desapareixen, l'Estat —mai neutre sinó objectivament instituit per a garantir el poder d'uns quants— contribueix a crear la il·lusió que el benestar col·lectiu s'obtindrà gràcies a la pràctica de l'esport en els nous equipaments que s'ocupa de construir.

Tot això per dir que si avui associem la pràctica de l'esport amb un model concret d'equipament és degut a una determinada evolució de la nostra societat (del capitalisme monopolista d'Estat) i no perquè aquesta relació s'imposi automàticament.

Hem d'acabar concluint que no calen més equipaments? Molt sovint se'ns ha fet aquesta pregunta. Tanmateix, creiem que constatar la situació que acabem de descriure no vol dir ni molt menys, arribar a extreure'n aquesta conclusió (11). Aquest tipus d'anàlisi, però, serveix per a ésser prudent davant de certes decisions i poder-ne medir les conseqüències. Les solucions possibles depenen de cada situació i no exclouen, al nostre entendre, la construcció de nous equipaments sempre i quan es tingui en compte que aquesta no és la única sol·lució a adoptar en totes les situacions.

L'anàlisi de la producció dels equipaments esportius també serveix per mostrar que aquests no són el resultat de les necessitats de la població sinó de processos més generals. Això es veu clarament quan s'analitza la seva gènesi històrica però també quan s'estudia la seva distribució espacial en un àmbit més ampli que el del municipi.

(8) PUIG (Núria). o.c. pp. 110-193.

(9) AUGUSTIN (J.P.) Les cadres de vie urbains et les activités physiques et sportives. L'exemple de l'agglomération bordelaise. in A.S.S.A.N.I.N.A.T. o.c. p. 130.

(10) La tesi de Núria Puig (o.c.) reflexa totes aquestes qüestions. També ho fan les tesines de Antonio Fraile i Olga Ruibal, professors d'Educació Física per l'Institut Nacional d'Educació Física (INEF) d'Esplugues de Llobregat (Barcelona).

(11) Veure, entre d'altres PENDARIES (J.R.).- *Elus municipaux, présidents d'associations et représentations des modes de vie* - Paris. Thèse de doctorat de 3ème cycle en Sociologie, Paris. Ecole Pratique des hautes Etudes en Sciences Sociales, 1979.

Una distribució significativa

Malauradament, hi ha pocs estudis que tractin la distribució espacial dels equipaments esportius de manera específica.

Er general són analitzats molt superficialment en estudis sobre la problemàtica dels equipaments col·lectius en general (12). Pel que sabem l'estudi dut a terme a Catalunya sobre aquest tema es una excepció (13).

En l'espai català, es dona una relació directa entre el tamany del municipi i l'índex d'equipament esportiu. L'índex es definit per la relació entre el nombre d'equipaments i el d'habitants. Les ciutats de tamany mig (entre 10.000 i 50.000 habitants) tenen uns índexs molt homogenis i més elevats que els dels petits municipis i els de les grans ciutats. Les possibilitats de practicar esport disminueixen a mida que el tamany de la població augmenta. En canvi, les pràctiques són més diversificades a mida que el tamany de l'aglomeració creix. Es conclou que hi ha un ventall de municipis —entre 10.000 i 50.000— habitants que posseeixen unes condicions de pràctica millors que els demés.

D'altra banda, l'estudi dels agents productors (aquells que emprenen la iniciativa de construir un equipament) ens mostra que els clubs i els ajuntaments representen el 80% del total (14). Observem, a més, un salt qualitatiu en el paper jugat pels ajuntaments de les ciutats de més de 10.000 habitants. La seva influència és menor que en els petits municipis la qual cosa sembla mostrar que en certes situacions de desenvolupament més o menys ràpid la capacitat de gestió dels consells municipals disminueix. És possible que es plantejïn proble-

mes més urgents i prioritats en d'altres equipaments col·lectius; llavors, s'opta per deixar que els clubs emprenguin iniciatives en el terreny esportiu. Tanmateix, la participació torna a ser molt gran en les grans ciutats —més de 100.000 habitants— a on la manca de serveis col·lectius genera conflictes importants. En aquests casos sembla que només la intervenció pública sigui capaç d'absorbir els déficits, de reduir les contradiccions del sistema urba.

En síntesi podem concloure que gestionar el desenvolupament esportiu en una ciutat mitja de Catalunya no és el mateix que fer-ho en una que superi els 100.000 habitants. Hem vist, com l'acció a les primeres consistirà sobretot en omplir els buids. En canvi, caldrà acceptar els clubs com a principals interlocutors donat que, per tradició, tenen posicions fortes. En una gran ciutat els interlocutors ja no seran els clubs però quantitat de moviments socials urbans que lluiten pel millorament general de les condicions materials d'existència.

Si partim del principi que les relacions socials de producció en les societats capitalistes occidentals es produeixen en termes d'intercanvi i no solsament de lluita, arribem a la conclusió que el repartiment desigual dels equipaments esportius sobre el territori, amb característiques econòmiques, socials i geogràfiques diverses, és el resultat d'aquest intercanvi. Aquest no troba els mateixos punts d'equilibri a tot arreu: les estratègies i els interessos dels grups socials son negociats / traduïts de maneres diverses segons les situacions locals respectives (15).

Una nova perspectiva

Com podem concebre una nova política en matèria d'equipaments

esportius? Una revolució a l'estil de la de Copèrnic s'imposa: partir de l'esport com a pràctica quotidiana, dels tipus d'apropiació observats en les poblacions implicades i dels modes de vida; en una paraula, reconciliar l'espai esportiu amb la vida dels grups. Això vol dir que cal començar a fer baixar l'adjectiu "public" del seu pedestal mític.

Ja ho hem vist: el desenvolupament dels equipaments públics té una dimensió ideològica. Enlloc de voler sempre més, podríem començar a demanar-nos perquè i per qui serveix un equipament, sigui públic o privat. Afavoreix l'apropiació de tots? Els procediments actuals no resolen gaire els seriosos problemes de despersonalització i burocratització a que hem aludit. Tampoc permeten necessàriament l'accés igualitari, democràtic, de tots a la pràctica esportiva: els més desfavorits resten sotmesos a una lògica que els hi és exterior mentre que les classes superiors segueixen podent desenvolupar les seves pròpies lògiques d'apropiació.

Públic o privat no constitueixen uns criteris decisius, determinants. Guanyariem molt més si partíssim de la idea de servei adreçat a la comunitat insistint sobre la funció d'anunciació del municipi enlloc de voler que aquest se substitueixi a les iniciatives privades. Si bé és cert que en moltes ocasions això és objectivament necessari i adient, en d'altres és el pitjor tipus d'iniciativa que es pugui emprendre. Per això és precís, a més, que anem més enllà dels equipaments convencionals per considerar tota la ciutat com un equipament, com un espai esportiu.

Utopia?, ingenuïtat?, sens dubte. Sobretot, perquè procedint d'aquesta manera toparem amb moltes accions procedents dels interessos privats tals com la polució, la especulació... I a més, quin batlle acceptaria de re-

(12) PRETECILLE (E) amb la col·laboració de LE PINÇON (M) i RENDU (P).- *Equipements collectifs, structure urbaine et consommation sociale*. - Pans, C.S.U., - 1975.

(13) C.E. O.T.M.A.- "Reconeixement Territorial de Catalunya", *Equipamentos Deportivos*. - Barcelona 1980. Realitzat per J.A. Dolz, Ll. Millet, J.A. Paez i N. Puig. Document ciclostilat.

(14) El paper que juguem els clubs a la Regió de Pans ha estat estudiat per Haumont (A) i Raymond (H). *Les équipements sportifs dans la région parisienne*. Pans Institut de Sociologie Urbaine, 1968.

(15) Pel que fa a França (sobretot després del seguit de lleis entorn la descentralització) cal evitar tota imatge excessivament simplista de l'Estat entes com un "gran relotger" que regula tots els detalls de les situacions locals. Oposem-li, mes aviat, la d'un Estat "maitre d'hotel" que presenta la carta (possibilitats de subvencions, dictat de decrets...). A cada "taula" es negocia el menú.

Un altre perill seria considerar els conflictes socials sota la perspectiva exclusiva de l'enfrontament. Negociació i compromís no són necessàriament capitulació però un altra manera d'objectivar les relacions de força.

Per aquestes dues raons no és suficient analitzar els equipaments des de l'òptica general i en relació a una teoria general (que d'altra banda és indispensable): cada situació local ens ensenya una cosa respecte les relacions socials de producció.

nunciar a la seva imatge de gran constructor que tradueix el seu dinamisme en volum de formigó? El llenguatge que millor comprenen els electors es precisament aquest i també és el d'un Estat desitjós de generar activitat econòmica en períodes de crisi com l'actual. Qui s'atrevirà a anar a contracorrent d'una evolució de conjunt que tendeix a especialitzar cada dia més les nostres activitats, que les inscriu dins d'un sistema de normes que acabem assumint com a pròpies a força d'interioritzar-les i

que les redueix a uns espais molt especialitzats, unifuncionals... tot el contrari de la multidimensionalitat?

Tanmateix, l'ajuntament de Bolònia, a Itàlia, ja ha optat per definir uns objectius socials abans de construir. També ha afirmat la seva voluntat de lluitar contra la especialització dels barris i dels espais. N'ha tret unes conclusions a nivell pressupostari: afavorir les iniciatives per crear activitats i ésser molt prudents a l'hora d'invertir en la construcció de nous equipaments. D'un any per l'altre no

ha oblidat les seves opcions i sembla que les coses no vagin tan malament. D'altres segueixen el mateix camí, d'altres podrien fer-ho.

Totes aquestes reflexions no exclouen les discussions sobre aspectes tècnics dels equipaments, ni tampoc de les noves construccions (que no tenen perquè aturar-se en els equipaments clàssics). Aquestes pàgines volien mostrar simplement que abans de construir cal interrogar-se sobre la perspectiva amb que es fa.